

РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ «ВАЗОМОТОРНИЙ РИНИТ».
– К.: ЛОГОС, 2014. – 175 с.

Монографія колективу авторів – доктора мед. наук, професора, заслуженого лікаря України А.А. Лайка, кандидата мед. наук, доцента А.В. Ткаліної, професора, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки А.Л. Косаковського та інших – «Вазомоторний риніт» присвячена актуальній проблемі оториноларингології. В монографії представлені сучасні погляди на етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференціальну діагностику, лікування і профілактику вазомоторного риніту. Автори монографії – відомі науковці та фахівці в галузі оториноларингології – узагальнили результати власного досвіду та новітні дані вітчизняної та світової науки й практики.

Монографія «Вазомоторний риніт» рекомендована до друку експертною комісією оториноларингології МОЗ НАМН України та рецензована професорами за спеціальністю «Оториноларингологія» Р.А. Абизовим і В.М. Васильєвим.

Монографія буде корисною для оториноларингологів, терапевтів, педіатрів, лікарів загальної практики, лікарів-інтернів, клінічних ординаторів, аспірантів, слухачів циклів тематичного удосконалення.

Книга написана в компактній, стислій формі, складається з переліку умовних позначень, передмови, 5-и розділів, висновків, списку літератури. Ілюстрована чорно-білими малюнками, містить таблиці, що полегшує сприйняття матеріалу. Кольорові рекламні вклейки знайомлять читачів з новими препаратами, що застосовуються в оториноларингології. Список літератури включає 497 джерел.

В передмові стисло окреслено суть та актуальність проблеми, наголошено на принциповій відмінності вазомоторного риніту від алергічного за етіологією, пато-

генезом і морфологічною картиною. Актуальність проблеми визначається значною часткою вазомоторного риніту в структурі ЛОР-хвороб і стійкою тенденцією до росту протягом останніх десятиліть

Перший розділ присвячений клінічній анатомії та фізіології порожнини носа та приносних пазух. Розглянуто особливості будови порожнини носа та приносних пазух у різні періоди постнатального розвитку. Детально висвітлено функції порожнини носа, підкреслено взаємозв'язок цих функцій з особливостями будови анатомічних структур.

У другому розділі розглянуто етіологію, патогенез і патологічну анатомію вазомоторного риніту. Зазначається, що за міжнародною класифікацією – це ідіопатичний вазомоторний риніт, виділений як самостійне захворювання. Підкреслена відмінність вазомоторного риніту від алергічного – відсутність реакції антиген-антитіло, що є принциповою різницею між цими нозологіями. В основі вазомоторного риніту лежать зміни збудливості вегетативної нервової системи, зокрема ваготонія, що спричиняє підвищену секрецію слизових залоз, розширення судин слизової оболонки з наступною трансудацією плазми крові. Розглядаються етіологічні фактори, що впливають на активність вегетативних центрів, тонус судин порожнини носа та секрецію залоз. Детально висвітлено відомі на сьогодні ланки патогенезу захворювання, особливості імунного та вегетативного статусу, ендокринні розлади у хворих на вазомоторний риніт. Показані патоморфологічні зміни в різних шарах слизової оболонки порожнини носа у хворих на вазомоторний риніт. Представлені результати гістохімічних досліджень ферментів, які свідчили про порушення нерво-

вої регуляції та активності клітин поверхневого епітелію.

У третьому розділі монографії викладено класифікацію, клінічну характеристику та діагностику вазомоторного риніту. Викладено клінічні прояви захворювання, характерні місцеві та загальні ознаки, риноскопичну картину. Наголошено на особливостях вегетативного статусу пацієнтів. Особливий акцент зроблено на диференціальній діагностиці вазомоторного риніту з різними формами хронічного риніту, алергічним ринітом, хронічним синуситом, склеромою, муковісцидозом.

Четвертий розділ висвітлює методи консервативного та хірургічного лікування хворих на вазомоторний риніт. Підкреслено, що консервативне лікування спрямоване на корекцію або заміщення порушених функцій слизової оболонки шляхом впливу на етіологічні фактори та різні ланки патогенезу вазомоторного риніту. Доцільно починати лікування з санації верхніх дихальних шляхів, відновлення носового дихання, санації вогнищ інфекції в приносних пазухах ощадливими хірургічними методами. Наголошується на необхідності уникнення або обмеження застосування деконгестантів. Підкреслено доцільність поєднання медикаментозних і немедикаментозних методів у комплексному лікуванні хворих на вазомоторний риніт. Представлено сучасні методики фізіотерапії, зокрема лазеро- та магнітолазеротерапії, методи загального впливу, загартування, санаторно-курортне лікування з метою нормалізації вегетативної регуляції. Висвітлено

лікування вазомоторно риніту гомеопатичними засобами.

Зазначено, що хірургічні методи лікування хворих на вазомоторний риніт включають коригуючі операції на нижніх і середніх носових раковинах – як традиційні хірургічні втручання, так ощадливі з застосуванням оптики та нових інструментів, ендоскопічної та мікроскопічної хірургії. Представлено методи хірургічного лікування вазомоторного риніту: конхотомія, метод ультразвукової дезінтеграції, кріодеструкції, підслизової кріоконхотомії, внутрішньоносової селективної нейротомії, лазерної коагуляції, радіохвильової підслизової коагуляції, підслизової біполярної високочастотної електротермоадгезії, холодно-плазмової хірургії, ендоскопічні техніки.

Розділ 5 присвячений профілактиці вазомоторного риніту. Підкреслено значення раціонального харчування, в тому числі правильного грудного годування, відповідного фізичного розвитку дитини, санації хронічних осередків запалення верхніх дихальних шляхів, заходів, спрямованих на підвищення загальної резистентності організму (загартування, кліматотерапія), санаторно-курортного лікування.

У розділі «Висновки» підведено підсумки викладених в монографії матеріалів.

В цілому монографія колективу авторів «Вазомоторний риніт» – цінне наукове видання для отоларингологів, педіатрів та інших фахівців, оскільки в ній стисло, але майже з вичерпною повнотою викладено проблему вазомоторного риніту на сучасному рівні.

*Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України,
Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри оториноларингології
Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика,
доктор медичних наук, професор Р.А. Абизов*